

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Бисер Йорданов Славков, катедра Финансов контрол, УНСС

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност **‘професор’**
на **Висшето училище по застраховане и финанси**

по област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”
професионално направление 3.6. “Право“ (финансово и данъчно право) за нуждите на
Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ),София

В конкурса за ‘професор’, обявен в Държавен вестник, бр. 94 от 29.11.2019 г. и в интернет-страница на Висшето училище по застраховане и финанси за нуждите на Академичният съвет на ВУЗФ, като кандидат участва доц. д-р Любка Младенова Ценова от Висшето училище по застраховане и финанси, София.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

1. Монографии, студии, статии и доклади, научни съобщения

Кандидатът е представил 2 самостоятелна монографии, едната от които монографичен труд за участие в настоящия конкурс(т. 5 на с.6), една книга, 3 студии, 12 научни статии и научни доклади и 21 научни съобщения, публикувани на английски език.

1. Представеният за участие в конкурса за професор монографичен труд е на тема „Жалбата в данъчното производство“ / 2020 г./ в обем от 209 с.

Трудът съдържа: предговор, седем глави, заключение, статистически таблици и рецензии на двама независими хабилитирани рецензенти.

Рецензираният монографичен труд „Жалбата в данъчното производство“ е самостоятелно научно изследване с предмет - правна характеристика на жалбата като правен инструмент за защита на данъчнозадължените лица в производството по административен контрол върху актове на органите по приходите в резултат на извършени данъчни ревизии.

При изследване на правният институт на жалбата в данъчното производство са ползвани базови научни достиженията на административноправната, финансовоправната и данъчноправната науки и на съдебната практика.

В първата глава са изследвани източниците на правната уредба на института на жалбата на конституционно и на законово ниво. Изследвано е влиянието на данъчното право на ЕС върху развитието на съвременното национално данъчно законодателство. Направен е обобщен преглед на водещите данъчно правни доктрини в ЕС, посветени на изследване на механизмите на данъчните спорове, проблематиката на данъчният контрол, развитието и приложението на данъчната медиация за решаване на данъчни спорове, редът за обжалване на данъчни

актове по административен ред, правото на достъп до съдебни данъчни спорове на всички заинтересовани лица, възможностите на дигиталното данъчно производство и ролята на преюдициалното запитване пред Съда на ЕС за развитието на данъчното правораздаване.

Втора глава е посветена на правната уредба на органите, които осъществяват административното правораздаване, уредено в ДОПК. Изследвана е ролята на НАП като контролен държавен орган със специална компетентност, който осъществява, два вида контрол: външноведомствен контрол върху дължимите от лицата данъчни (публични) задължения; и вътрешноведомствен контрол върху дейността на органите по приходите и издаваните от тях актове.

Анализирани са правомощията на директора на „Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ като административен и решаващ органи по данъчни спорове.

В глава трета са изследвани публичните вземания като предмет на контролната дейност, извършвана от органите по приходите. Изяснено е съдържанието на отделните видове публични вземания, в зависимост от основанието за тяхното възникване. Изследвано е различие то между публичните държавни вземания и данъчните задължения. Посочени са съвременните теоретични виждания, застъпени в чуждестранната данъчно правна доктрина по отношение на съдържанието на понятието „данъчно задължение“. Теоретично е изследвано данъчното задължение като институт на данъчното право и са направени предложения за изработване на определение на понятието данъчно-задължение.

В глава четвърта са изследвани актовете, издавани от органите на НАП в процеса на данъчна проверка и данъчна ревизия. Направен е анализ на материалната същност на данъчната проверка и данъчната ревизия като съвкупност от действия, извършвани от органите на НАП в контролното производство. Изследвани са видовете административни актове издавани от органите на НАП през трите етапа на ревизионното производство и е анализирана на съдебната практика, натрупана в резултат на тяхното обжалване.

В глава пета се съдържа теоретично изследване на жалбата в данъчното производство като правен институт. Изследвани са двете основни теоретични виждания за същността на жалбата в националната и в чуждестранната правна литература, които разглеждат жалбата като действие и жалбата като предмет на материални свят. Авторът на монографичния труд изразява тезата, че обединени двете схващания разкриват истинската същността на жалбата. Застъпва и е виждането, че жалбата следва да се разглежда като система от данъчно правни гаранции, насочени към защита правата на ревизираните лица. Посочени са нормативните празноти в правната уредба на жалбата и са направени предложения за бъдещи промени в данъчнооправната уредба.

Глава шеста разглежда административното контролно производство пред директора на дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ възникнало по повод подадена жалба от ревизирано лице. Направен е анализ на задължителните реквизити на жалбата и тяхното значение за нейната допустимост. Изследвана е правната уредба на сроковете, за подаване на жалбата в сравнително правен аспект в законодателствата на държавите – членки на ЕС, Русия САЩ, Китай и Турция. Направен е извода, че в националното законодателство са предвидени най-кратките срокове за подаване на жалби.

В монографичният труд се съдържа анализ на трите етапа, през които последователно пре-

минава производството по обжалване на ревизионен акт по административен ред. Посочено е, че първият етап обхваща проверка по допустимостта на жалбата, изразяващ се установяване изпълнението на процесуалните изисквания за форма, редовност и реквизити, чиято нередовност води до отказ от разглеждане на жалбата. Изследвана и е съдебната практика. Вторият етап се отнася до провеждане на административното производство, което се провежда неприсъствено за жалбоподателя в закрито заседание и са анализирани правомощията на решаващият орган. Третият етап на контролното производство се отнася до изискванията, които трябва да бъдат спазени при постановяване на мотивирано решение по жалбата, които са подробно анализирани и са придружени от съдебна практика.

В глава седма се съдържа сравнително правен преглед на редът за обжалване на актове, издавани от данъчните органи в държавите членки на ЕС, както и в Китай, Русия, САЩ и Турция, с които данъчнозадължените лица в България развиват значителни по обем търговски отношения. Сравнително правното изследване внася елемент на оригиналност и научна пълнота на изследването, тъй като за момента няма аналог в данъчно правната литература. В монографичния труд има посочена богата библиография, включващи национални и чуждестранни автори, както и е актуална съдебна практика. Монографията съдържа и справка предоставена от НАП, в която се съдържа официална статистическа информация за подадените жалби пред НАП и тяхното развитие в периода 2015г. - 2018г.

2. В монографията „Данъчно облагане – съвременни тенденции“, С., 2017, изд. Авангард Прима, кандидатът изследва следните въпроси:

2.1. Природата на данъчното облагане в светлината на съвременни тенденции за развитието на данъчното облагане, разглеждани от юридическа гледна точка, съобразно тенденциите в развитието на данъчната политика на ЕС. Разгледано е влиянието на данъчната политика на ЕС върху формирането на данъчната политика на Република България, както в настоящият момент, така и в близко бъдеще. Изтъкната е необходимостта от юридически поглед върху посочената тематика, поради фактът, че обикновено изброените проблеми са теми на научните изследвания на икономисти. /Влиянието на данъчното право на ЕС е предмет на научен интерес на кандидата и в студията му „Ретроспективен поглед върху развитието на данъчното право в ЕС с и неговото отражение в законодателството на държавите –членки”, годишник на МВБУ за 2013г., която също е в списъка на публикациите за участие в конкурса за „професор“/.

2.2. Изразено е мнение по отношение на новите теоретични схващания за съдържанието на определението за понятието „данък“ в държавите в преход към пазарна икономика след настъпилите политически и икономически промени от края на 80-те години на миналия век.

2.3. Направен е анализ на актуалните предложения на ЕС за борба с „Агресивното данъчно облагане“, с цел ограничаване до минимум щетите, които то причинява на приходната част на бюджетите на държавите членки и на бюджета на ЕС като цяло.

2.4. Изследван е институтът на обезпечаване изпълнението на данъчни вземания, който е разгледан в два аспекта. От гледна точка на държавата като активен субект на правоотношението той е разгледан като институт за обезпечаване изпълнението на данъчни

вземания, а от гледна точка на данъчно задължените лица е разгледан като институт за обезпечаване на изпълнението на данъчни задължения. Разяснява се ролята и мястото на правните норми-определения за разкриване смисъла и съдържанието на използваната в данъчното законодателство специализирана терминология.

2.5. Разгледана е лихвата като способ за обезпечаване изпълнението на данъчни задължения, която е различна от нейната роля на санкция за закъснение при изпълнението на данъчни задължения. За пълнота са посочени и способите, прилагани за обезпечаване изпълнението на данъчни вземания. Направени са предложения de lege ferenda. / Въпросът, свързан с мястото и ролята на лихвата в данъчният обезпечителен процес е бил в ползрението на научния интерес на кандидата в статията „Значението и ролята на лихвата като финансов инструмент, Дванадесета международна научна конференция на младите учени на тема: "Икономиката на България и Европейския съюз: наука и бизнес", Финансово-счетоводния факултет на УНСС, 11 ноември 2016 г., София, ISSN 978-954-8590-41-9, стр. 151-164. която също е в списъка на публикациите за участие в конкурса за „професор“/.

2.6. Изследвано новото схващане за мястото на съда като тълкувател и законодател, освен като правоприложител на данъчните закони. Изследвани са тенденциите за признаване на силата на прецеденти на решенията на Върховните съдилища по данъчни дела в редица държави членки в преход към пазарна икономика, по подобие на прецедентния характер на решенията на Съда на ЕС. Кандидатът повдига тази проблематика и като дискуссионен въпрос. /Тази теза е разработена по-задълбочено в студията „Съдебно данъчно право“, приета за публикуване в Годишника на висшето училище по застраховане и финанси-2020 г., в която се разглежда по-задълбочено мястото и ролята на съда, както и необходимостта от признаване на съдебните решения на Върховните съдилища като прецеденти, когато са постановени по данъчни спорове. Студията също е в списъка на публикациите за участие в конкурса за „професор“/.

3. Книгата „Европейско данъчно право“, изд. Феней, 2012 г. е в основата на дисциплината „Международно данъчно право“, която се изучава във ВУЗФ. В нея се изяснява мястото, ролята и значението на общностното данъчно право и влиянието му върху интегрираното данъчно право на ЕС и на вътрешното данъчно право на държавите членки. Разгледани са източниците на данъчното право на ниво ЕС и е изяснено тяхното влияние.

4. Кандидатът е разработил 3 броя научни доклади, в които е поставил на обсъждане различни аспекти и тенденции на развитието на европейското данъчно законодателство и неговото влияние и отражение в българското данъчно законодателство. Изследваните са подходите и методите, които данъчната политика на България трябва да следва с цел да отговори на новите изисквания за данъчно облагане и борба с данъчните измами, укриване и избягване на данъците

5. В друга част от представени 5 броя научни доклади кандидатът разглежда съвременното развитие на данъчното облагане с ДДС, корпоративен данък и с местните данъци. Отделено е място и на автоматичният обмен на информация между държавите членки, с цел подобряване на взаимодействието и борбата с данъчните измами и повишаване събираемостта на данъците. Изследват се правата и задълженията на данъчнозадължените лица и държавата, както и резултатите които се очакват от въвеждане на новите методи и

подходи в данъчното облагане.

б. Научните съобщения са свързани с предоставяне на информация на фирмите и гражданите от другите държави за развитието на българското данъчно законодателство, специфични особености и съответствието с новите Европейски и световни тенденции в областта на данъчното облагане.

3. Учебни пособия и помагала

Кандидатът е представил 7 бр. самостоятелни учебни пособия и помагала в електронен вид по дисциплините, по които преподава в ВУЗФ -София, а именно :

2.1. Учебно пособие “Международно данъчното право”, с обем е 193 стр., електронно издание, структурирано в 8 глави. В труда са използвани над 180 заглавия. Учебното пособие е предназначено за осигуряване на учебния процес във ВУЗФ, София.

2.2. Учебно помагало по “Международно данъчното право”, с обем от 9 стр., което съдържа казуси за самоподготовка на студентите от ВУЗФ.

2.3. Учебно пособие “Въведение в трудовото право ”, в обем от 192 стр., в електронно издание, структурирано в два раздела и в 15 глави. Всяка глава завършва с “ключови думи”, „ допълнителна литература“ и „контролни въпроси по темата“. Пособието е предназначено за студентите от ВУЗФ, София.

2.4. Учебно помагало “Въведение в трудовото право ”, в обем от 11 стр., в електронно издание, което съдържа 21 казуса за самоподготовка на студентите от ВУЗФ.

2.5. Учебно пособие “Въведение в осигурителното право ”, в обем от 85 стр., в електронно издание, структурирано в осем теми. Всяка тема завършва с “ключови думи”, „ допълнителна литература“ и „контролни въпроси по темата“. Пособието е предназначено за студентите от ВУЗФ, София.

2.6. Учебно помагало “Въведение в осигурителното право ”, в обем от 7 стр., в електронно издание, което съдържа 7 казуса за самоподготовка на студентите от ВУЗФ.

2.7. Учебно пособие “Въведение в търговското право ”, в обем от 31 стр., в електронно издание, структурирано в четиринадесет теми. Пособието е предназначено за студентите от ВУЗФ, София.

4. Участие в проекти

Кандидатът не е посочил участие като ръководител в научни проекти.

5. Изпълнение на националните наукометрични показатели за заемане на академична длъжност „професор“

5.1.Кандидатът е валидиран в НАЦИД като доцент с необходимият брой от 5 цитирания, изискващи се за юристи.

5.6.Кандидатът събира 1090 точки от изискуемия се минимум 450 точки за заемане

академична длъжност „професор“ в професионално направление „3.6. Право“, предвидени в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

5.3. Кандидатът представя документ от НАЦИД за потвърдени нови 18 броя цитирания, при изисквания от 15 цитирания за юристи.

6. Академична натовареност

Кандидатът изпълнява изискванията за аудиторна заетост, която е предвидена във ВУЗФ.

7. Кратки биографични данни

По обявения конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“, **Професионално направление 3.6. Право (Финансово и данъчно право) за нуждите на** Висшето училище по застраховане и финанси е подал документи един кандидат – доц. д-р Любка Младенова Ценова. Представената документация е в изготвена точно по вид и обем, в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Доц. д-р Любка Ценова е родена в София. Завършва висшето си образование през 1973 г. в Юридическия факултет на СУ “Кл. Охридски”. Тя е дългогодишен преподавател с 31 годишен стаж.

След успешно издържан конкурс през 1986 г., в продължение на 5 г. работи като гл. асистент в катедра по „Правни науки” в Стопанска академия „Д. А. Ценов”- Свищов.

В периода 1992- 2005 г. е била хоноруван асистент по дисциплината „Данъчно право” в юридическите факултети на Бургаския свободен университет, на Нов български университет, на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”, на Югозападния университет „Неофит Рилски” – Благоевград.

От 2000 г. до 2010 г. работи в Народното събрание в Дирекция „Законодателна дейност и европейско право”, последователно като началник отдел „Европейско право” и след това и като директор на същата дирекция.

От 1 февруари 2011 г. до 25.08.2018 г. работи като преподавател в МВБУ – Ботевград, първоначално като главен асистент, а след успешно проведен конкурс през 2012 г. заема академичната длъжност „доцент“ в МВБУ – Ботевград.

От 01.10.2007 г. до 05.03.2019 г. работи като хоноруван преподавател - доцент във ВУЗФ, София.

От 05.03.2019 г. и понастоящем работи като редовен доцент по право във ВУЗФ.

8. Обща характеристика на дейността на кандидат

От представените в настоящия конкурс документи е видно, че за времето от последната хабилитация доц. д-р Любка Ценова има активна научна дейност, изразяваща се в значителен брой научни публикации в български и чуждестранни издания в областта на косвените данъци

и влиянието на правото на ЕС върху вътрешното данъчно законодателство.

Доц. д-р Любка Ценова е представила списък с научни трудове, публикувани след хабилитацията като „доцент“ през месец януари 2012 г., които да бъдат взети под внимание и оценени в хода на процедурата за присъждане на академичната длъжност „професор“. Представените научни трудове не са включени в процедурата за присъждане на академичната длъжност „доцент“. Това е видно от представения общ списък на публикациите на доц. д-р Любка Ценова (Приложение № 3 в списъка с документи по конкурса). Представените за оценка за участие в конкурса за „професор“ общо 38 научни труда може да се разпределят в следните групи:

Професионалният си стаж в сферата на данъците започва от 1991 г. и в продължение на 7 г. работи като гл. юрисконсулт в Главно данъчно управление на Министерство на финансите, след това в продължение на две години като „държавен експерт“ в Съвета по Законодателство на Министерство на правосъдието.

Доцент д-р Любка Ценова е специализирала в OECD Европейски център за коопериране и икономическо развитие, Център за обучение по данъчно облагане – Виена 1997 г., В Министерство на финансите на САЩ по проект за техническа помощ към Департамента по данъчна администрация.- Вашингтон, провела е стаж и в IBFD – Международно бюро за данъчна информация- Холандия –през 2001г., 2005г. и през 2008г. Завършила е съкратен курс по европейско право към Колежа на Европа, Брюш, Белгия през 2002 г.

9. Значимост на приносите

В научните трудове на кандидата значимостта на приносите за науката може да бъде определена като значителна по отношение на:

- 1/ Анализирани са въпроси на съвременната методология и научни изследвания в ЕС в областта на данъците, както и на тяхното влияние върху вътрешното данъчно законодателство в страната.
- 2/ Анализирани е правният режим на организация на административно контролната дейност с цел определяне на вътрешноведомствения административен контрол върху актовете на данъчните органи, уреден в ДОПК.
- 3/ Изследвана е функцията на Директора на Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ към Централно управление на НАП във връзка с неговите правомощия по обжалване ревизионни актове по административен ред.
- 4/ Извършен е сравнителен правен анализ по обжалване на ревизионните актове във/всичките 27 държави членки на Европейския съюз, както и в Обединено кралство Великобритания, Русия, Китай и Турция/.
- 5/ Направени са предложения за: изменения в законодателството относно определение на понятието „жалба“ за данъчното облагане“; за удължаване на сроковете за подаване на жалби на база реда предвиден в държавите членки; промени в правната уредба за правомощията на Директора на дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ и на администра

тивната структура на дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“.

б/Анализират се тенденции в развитието на данъка върху добавената стойност и новите виждания на ЕК в борбата за преодоляване на данъчните измами и заобикаляне на ДДС.

3. Критични забележки и препоръки

По отношение на представените научни разработки, без да се омаловажават техните приносни моменти, би могло да се направят следните критични бележки и препоръки:

1. В монографията „Жалбата в данъчното производство“ тезата относно субектната организация на участниците в контролното производство не е изчерпателно изследвана /с.107 и сл/. Необходимо е в следващи трудове този проблем да бъде доразвит.
2. В монографията „Данъчно облагане – съвременни тенденции“ /с.92/ постановката за правният институт на обезпечаване на изпълнението, че заема междинно положение между институтите на доброволното изпълнение на задължението и на принудителното изпълнение на вземането, подлежи на известно уточнение, че това важи и за данъчно контролното производство, когато е необходимо да бъдат наложени обезпечителни мерки за осигуряване на събиране на публични вземания. Тази специфика се потвърждава в следващата част на монографията /с.132-133/, където прецизно се изяснява производството по налагане на предварителни обезпечителни мерки.
3. Препоръчвам на кандидата доц. д-р Любка Ценова да продължи научните си изследвания и публикации в областта на данъчните измами с цел предложения за промени в данъчното законодателство, с които да се създаде ефективен правен инструментариум за борбата с подобни измами /виж пак с. 36, с.56-57, с.79/.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д-р Любка Младенова Ценова **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУЗФ.

Кандидатът в конкурса е представил значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС доктор и доцент. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. Д-р Любка Младенова Ценова е безспорна. Изпълнени са изискванията за наукометричните показатели за заемане на академичната длъжност

„професор“. Изпълнява изискванията за аудиторна заетост, предвидени във ВУЗФ.

Постигнатите от *доц. д-р Любка Младенова Ценова*. резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на Правилника на ВУЗФ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет за избор на доц. д-р Любка Младенова Ценова на академичната длъжност 'професор' във ВУЗФ по професионално направление право (финансово и данъчно право).

20.07.2020 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Бисер Славков/